

1. Inleiding

Samenstelling van de methode

Deze handleiding is geschreven voor de methode 'Tekenen in Zicht'. De methode maakt samen met 'Kijk op Ruimte' deel uit van een pakket leermiddelen voor beeldende vorming in de eerste drie jaren van het voortgezet onderwijs. De methode 'Tekenen in Zicht' is gericht op het vak tekenen, terwijl 'Kijk op Ruimte' de leerstof benadert vanuit het vak handvaardigheid. De structuur en themakeuze van de methoden zijn op elkaar afgestemd. Zodat de beeldende vakken aan de hand van deze methoden in samenhang met of afgestemd op elkaar gegeven kunnen worden.

Opbouw van de methode

De opbouw van de leerstof die in de drie deeltjes van de methoden Tekenen in Zicht en Kijk op Ruimte wordt aangeboden, is concentrisch. De zes beeldaspecten kleur, ruimte, vorm, compositie, licht en structuur staan hierin centraal. In het eerste leerjaar komen de meest basale afgeleide beeldaspecten aan de orde. In het tweede en derde leerjaar wordt deze informatie over de (afgeleide) beeldaspecten verder uitgebreid en uitgediept.

In elk hoofdstuk is het beeldaspect gekoppeld aan een bepaald thema, dat zowel reflectief (tekst en illustraties in relatie tot het centrale beeldaspect en de kunstbeschuwing) als productief (door middel van praktische opdrachten en het beantwoorden van vragen) aan de orde komt. De themakeuze in 'Tekenen in Zicht' is bijna identiek aan de thematiek in 'Kijk op Ruimte'.

Elk thema komt aan de hand van drie subthema's in het leerlingen boek aan de orde. Neem bijvoorbeeld het thema 'kleding' dat in het hoofdstuk 'kleur' centraal staat. De eerste vier pagina's gaan over T-shirts ('dress to impress'). De volgende twee over schoenen ('trek de stout schoenen aan'). Het hoofdstuk sluit af met twee pagina's over brillen ('laat naar je kijken').

Bij elk beeldaspect horen afgeleide aspecten. Die komen aan de orde in de drie subthema's die in elk hoofdstuk worden aangeboden. De verschillende afgeleide aspecten zijn verdeeld over de drie subthema's.

In het hoofdstuk Kleur bijvoorbeeld, komen bij Kleding I ('dress to impress') signaalkleuren, functionele kleuren, de kleurencirkel van Itten, primaire, secundaire en tertiaire kleuren, symbolische kleuren, decoratief kleurgebruik, kleur tegen kleurcontrast, zuivere kleuren aan bod.

Hier maken de leerlingen tevens kennis met de begrippen 'op art' en 'details'.

Op praktisch niveau wordt als techniek decoratief schilderen met plakkaatverf aangeboden en leren ze kleuren mengen. Hier komen ook zaken als een palet, zachtharige penselen, decoratief schilderen en penseelgebruik ter sprake.

Bij Kleding II ('trek de stoute schoenen aan') worden zowel decoratieve als functionele kleuren, koud-warm contrast, kleurengamma en licht-donker contrast behandeld.

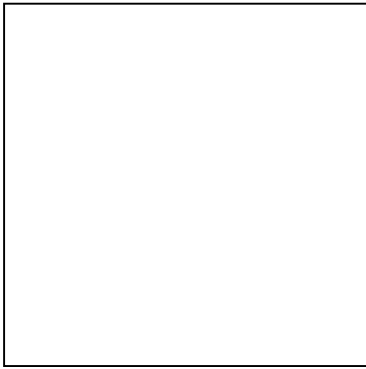
Verder zijn hier opgenomen de begrippen 'stileren, symbolen, monument, sokkel'.

Tot slot leren ze mengkleuren maken en dekkend kleuren met waskrijt.

In Kleding III ('laat naar je kijken') wordt aan de afgeleide beeldaspecten kleurengamma, kleurentrap en symboolkleuren aandacht besteed. Daarnaast maken de leerlingen kennis met de beeldende begrippen 'symbolische betekenis' en 'tinten'.

De praktische verwerking vindt plaats door het mengen van kleurengamma's en het uitvoeren van een opdracht met (plakkaat)verf.

De behandelde beeldaspecten, bijbehorende (sub)thema's, afgeleide aspecten, overige aspecten, kunstbeschuwing en materialen/ technieken in 'Tekenen in Zicht' zijn hieronder per hoofdstuk aangegeven.

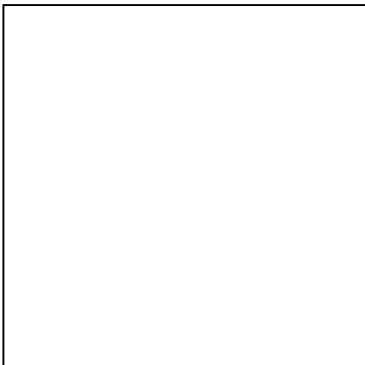
WERKBLAD COMPOSITIE 1 Actie!

Naam:

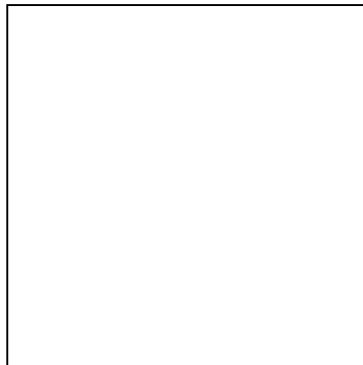
Klas :

Cijfer:

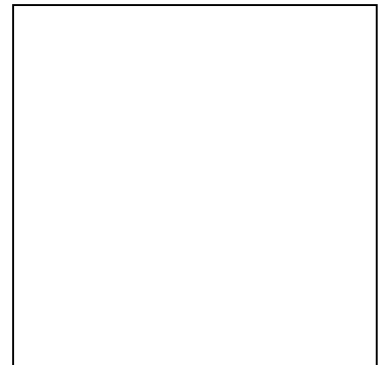
1. horizontale compositie

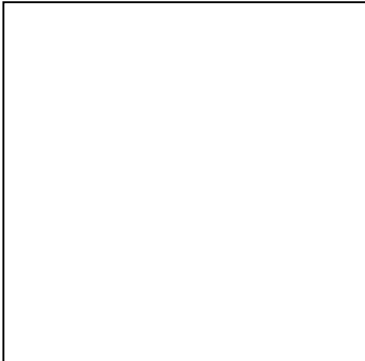
2. horizontale compositie

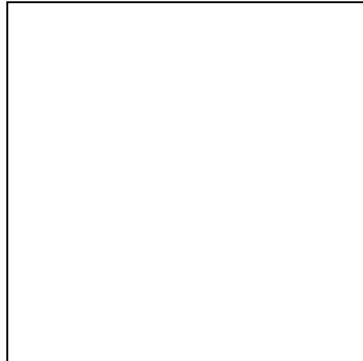
3. verticale compositie

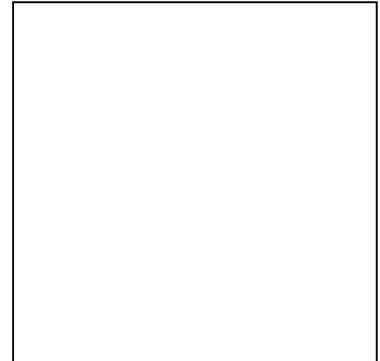
4. verticale compositie

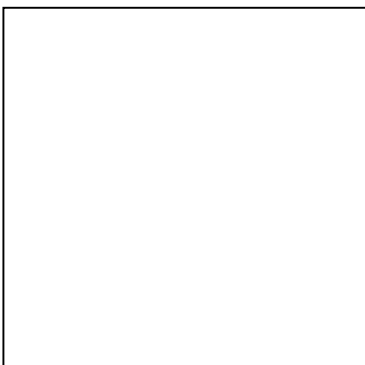
5. verticale compositie

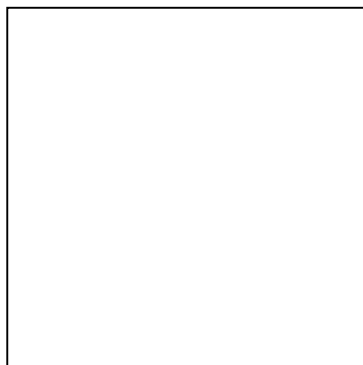
6. schuine compositie

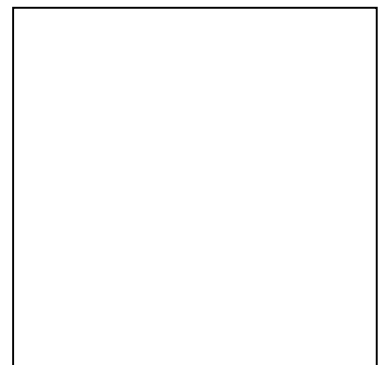
7. schuine compositie

8. dynamische compositie

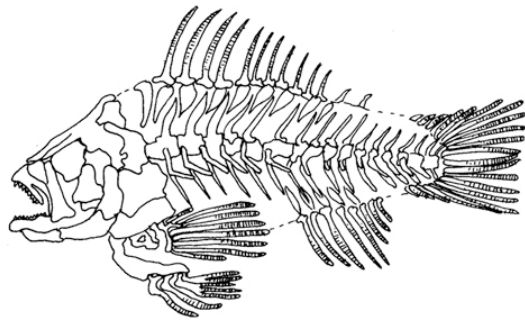

9. dynamische compositie

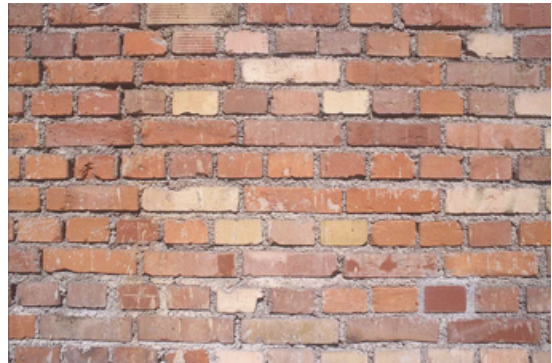
10. futurisme

Hoofdstuk 5 Structuur/ Dieren

5.1

Het skelet van deze vis is samengesteld uit verschillende onderdeeljes. Samen vormen die onderdeeljes een geheel. De manier waarop dingen of dieren geordend of samengesteld zijn, noem je **structuur**. Veel dingen om ons heen hebben een duidelijke structuur of opbouw. Denk maar aan de stenen van huizen of de tegels in de badkamer.

5.2

Er zijn veel soorten structuren. Deze verschillende structuren kun je in twee groepen verdelen: **natuurlijke** en **kunstmatige structuren**.

5.3

5.4

Natuurlijke structuren komen voor in de natuur of zijn daarvan afgeleid.

Een kunstmatige structuur is ontworpen door de mens.

5.5

5.6

De in elkaar passende stenen van de straat, de netjes geordende dakpannen, de gebreide mazen van een net of de vlechtstructuur van een rieten mand vormen een kunstmatige structuur.

Huidstructuur

De huid van een dier moet tegen een stootje kunnen.

5.7

5.8

5.9

5.10

De huid moet beschermen tegen de kou of de hitte. De **structuur** van de dierenhuid zit meestal vernuftig in elkaar. Denk maar aan de schubben van een vis, de veren van een pauw, de haren van een hond of de stekels van een egel. Dit soort structuren noem je huidstructuren. Veel dieren hebben een opvallende tekening of decoratie in hun huid. Denk maar aan een giraffe, zebra of koe. Er is een grote variatie in versieringen: stippen, streepjes, kringetjes, vlekken, hoekige vormen enz.

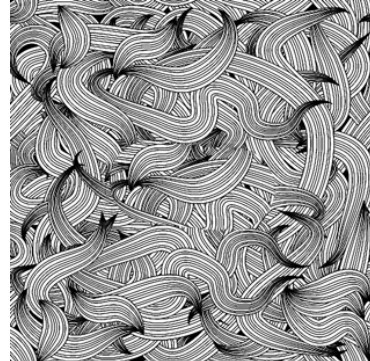
Fantasiestructuur

5.12

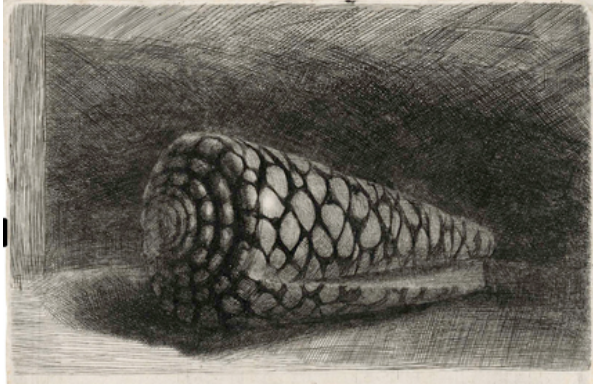
5.13

5.14

Een **fantasiestructuur** is bedacht vanuit de fantasie. Dit kan van alles zijn. Een fantasiestructuur kan bestaan uit lijnen, stippen, rondjes etc. Hoe dichter de onderdeeljes bij elkaar getekend worden, hoe donkerder de getekende structuur wordt.

Arceren

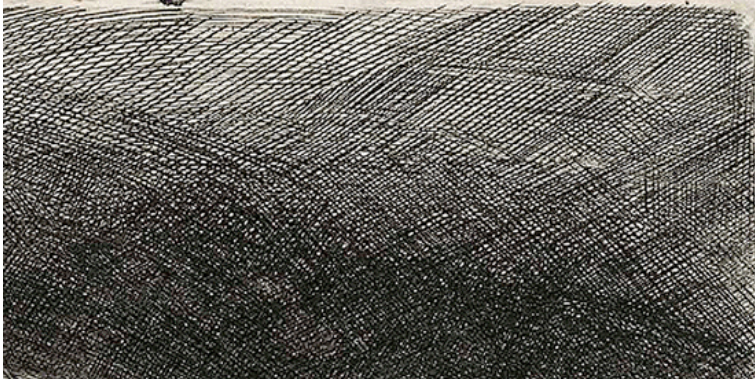
5.15

5.16

Een handige manier om snel een vlak of vorm te vullen met een regelmatige structuur is **arceren**. Arceren is het tekenen van allemaal streepjes naast elkaar of over elkaar heen. Naast elkaar getekende streepjes noem je **parallelarcering**.

Kruisarcering

5.17

Kruiselings over elkaar heen getekende streepjes vormen een **kruisarcering**. De arceertechniek is heel erg geschikt om verschillende licht- en donkertinten te tekenen.

Textuur

De schubben van een vis voelen heel anders aan dan de huid van een kale kip (kippenvel). Als de huid van een dier of iets anders voelbaar is, noem je dat de **textuur**. De textuur kan ruw, pukkelig, stekelig, harig enz. zijn.

5.21

5.22

Stofuitdrukking

Een ruwe, bobbelige of pukkelige textuur van iets kun je heel goed nabootsen in een tekening of schilderij. Dan lijkt het net of je de getekende of geschilderde textuur echt voelt.

Stofuitdrukking noem je de illusie van de textuur.

De harige textuur van deze poes is bijna te voelen in deze potloodtekening.